

ПРИЛОЗИ ПРОУЧАВАЊУ ЈЕЗИКА

ИЗДАЈЕ :

КАТЕДРА ЗА ЈУЖНОСЛОВЕНСКЕ ЈЕЗИКЕ

ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ

НОВИ САД

6

1970

ГРАФИЈСКЕ И ПРАВОПИСНЕ ОДЛИКЕ У ОРФЕЛИНОВОМ „МАГАЗИНУ“

*Рађено под руководством проф. др
Александра Младеновића*

1. У овом раду испитане су графијске и правописне црте у „Магазину“ З. Орфелина, и то у оним одељцима овога првог часописа код јужних Словена, који нису писани у потпуности рускословенским већ тзв. славеносрпским језиком.¹ То су следећи одељци:

1 ПС—Предисловје, стр. 3—16,

2 О — Отеческое наставленіе къ сынѣ желающему опредѣлится въ военную службу, стр. 29—44,

3 П—Письмо Ахмета, сына Солиманова къ младому Али, сыну Ибраимову, стр. 48—69. Наслови ових одељака, као и странице уз њих, преузети су из фототипског издања Орфелиновог „Магазина“, на чему је, иначе, вршено испитивање графијских и правописних одлика, а које је још 1960. године приредила Матица српска у Новом Саду.² Како је ово један од првих радова ове врсте реализован на материјалу неког од Орфелинових штампаних дела, а како овај аутор у својој граfiји није сталан и не држи се у сваком свом делу једних истих начина означавања одговарајућих гласова³, то је јасно да испитивања у овом правцу тек предстоје. Због тога се овом приликом неће улазити у закључивање на ширем плану о Орфелиновој граfiји и ортограfiји.

2. У „Магазину“ Орфелин, употребљава следећа слова: *а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, њ, р, с, ш, у, ф, х, ц, ч, ш, џ, ђ, э, ы, і⁴*,

¹ Уп. рад А. Младеновића: *О неким рускословенским и српскохрватским језичким особинама у Орфелиновом „Магазину“*. — Зборник за филологију и лингвистику, Нови Сад (Матица српска), 1970, књ. XIII/1, 103—118.

² Уп. СЛАВЕНО СЕРБСКИЈ МАГАЗИНЪ то естъ: СОБРАНІЕ Разныхъ Сочиненій и Преводовѣ, къ пользѣ и увеселенію служащихъ. ТОМЪ ПЕРВЫЙ. ЧАСТЬ I. ВЪ ВЕНЕЦІИ, 1768, стр. 96 (Нови Сад, Матица српска, фототипска издања, 1960).

³ У вези с Орфелиновим различитим писањем гласова *ћ* и *ђ* упореди о томе кратку напомену др А. Младеновића у његовом раду: *Сава Мркаљ и његови прешходници у реформи њредвуковске ћирилице*. — Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, Нови Сад, 1967, књ. X, 163 и нап. 7.

⁴ У Магазину ово слово има две тачке, а ми га овде, из техничких разлога, означавамо са једном тачком.

й, я, ю, ѳ, ѵ, ѿ. За одређене гласове (ћ, ђ, љ, њ) Орфелин употребљава графијске комбинације састављене од одговарајућих слова и ѵ, ѳ (в. т. 9, 10 и 12). Слова э и ѳ заступљена су у врло малом броју примера: до *економіи* ПС 8 (18 19)⁵, *економію* ПС 11 (15), *эво* П 49 (5), *эію* П 69 (21), *элементъ* П 68 (28), съ тимъ *элементомъ* П 69 (8—9); — *димъ виміана* П 58 (7—8).

ГРАФИЈСКЕ ОДЛИКЕ

3. Самогласник *и* Орфелин обележава знацима: *и*, *ы*, *і*. Поменути самогласник најчешће је обележен графијом *и* : у *Европи* ПС 3 (2), *бѣиши* ПС 4 (8), *книге* ПС 5 (1), *они* ПС 5 (20), у *своихъ училищахъ* ПС 16 (11—12), *моимъ* намѣреніямъ О 29 (9), у *исполненію* О 33 (19), *служиши* О 35 (23), отъ *ѣакихъ* людей О 35 (26), отъ *болести* П 57 (5—6), *чиниши* П 57 (12), *мени* П 61 (21), у *њима* П 61 (22) и сл.

Графију *ы* налазимо у примерима где је писање овог знака за одговарајући глас етимолошки или руслословенски оправдано, нпр.: *бѣиши* ПС 4 (8), ПС 4 (11), ПС 5 (3), О 30 (17), О 31 (10), *была* ПС 5 (16—17), ПС 11 (10), *было* ПС 3 (15), ПС 4 (3), ПС 4 (23), ПС 5 (23), О 30 (23), *были* ПС 3 (5), ПС 3 (14), ПС 11 (16), *мыслиши* ПС 5 (25), *ѣромыслишелей* ПС 8 (20), *ѣи* О 39 (17), О 39 (29), О 41 (3) и сл., — на *ѣаблицы* О 30 (7), *ѣринцы* (ном. мн.) О 40 (27) и сл. Знак *ы* јавља се у лок. једн. примера: у *ѣолзы* ПС 6 (5), по . . . *охоѣи* ПС 7 (19), у *архѣиѣкѣиуры* ПС 10 (16—17).⁶

Графија *і* долази редовно пред графијски нејотованим и јотованим вокалима. Нпр.: *ѣживіо* П 51 (8—9), *наградіо* П 51 (9), *оѣходіо* П 51 (11), *говоріо* П 66 (5), *ѣриобрѣсиши* О 34 (15—16), *ѣаѣриѣоѣиамъ* ПС 9 (25), *ѣаѣриѣоѣи* ПС 11 (23), *ѣаѣриѣоѣовъ* ПС 16 (13—14), *ѣіоли* (ак. мн.) П 67 (12) и сл., — *ніе* О 41 (5), П 49 (21), П 50 (11), П 55 (1), *благіоѣолучіе* П 49 (3), *невѣриемъ* П 50 (16), *ученіемъ* П 50 (23), пороки *человѣчскіе* П 66 (2), *украшеніе* П 67 (17) и сл. — *маѣтеріа* ПС 5 (17), *быти хрѣстијаниномъ* О 31 (14), *хрѣстијанске* любве (ген. једн.) О 37 (14—15) *діамантѣ* П 69 (9) и сл., — *маѣтеріа* ПС 14 (21), *благословеніа* (ген. једн.) О 44 (16), *милосердіа божіа* О 44 (17—18), *малодушіа* (ген. једн.) П 50 (9—10) изъ *оѣичаяніа* П 54 (20), у . . . *разсужденіахъ* П 58 (29—30), у *ѣриѣиѣныма* пѣснама П 67 (1—2), *ѣриѣиѣный* мирис П 67 (17) и сл., — *економію* ПС 11 (15), *благіоѣолучію* О 44 (2), *намѣренію* П 52 (5), *сожалѣнію* П 53 (17), изъ *оѣію* П 54 (12), у *оѣичаянію* П 57 (2), *исѣторію* П 68 (25) и сл.⁷ — у *Англи* ПС 5 (5), у *Холандіи* ПС 5 (6), у *Ишалии* ПС 5 (7) къ *ѣромоѣи* О 39 (3), у *комѣаніи* О 39 (5—6), *арміи* (ном. мн.) О 43 (2) при *арміи* О 40 (5), *садашніи* хрѣстијани О 43 (10), *многіи* солдаты О 43 (23), *ѣриими* (2. л. једн. имп.) О 44 (19) и сл.

⁵ Први број означава страницу „Магазина“, а број у загради — ред на дотичној страници где се одговарајући пример налази.

⁶ Уп. исто и код Јована Рајића у рукопису његовог *Собранија* из 1789. године (А. Младеновић, *О народном језику Јована Рајића*. — Нови Сад (Матица српска), 1964, 24).

⁷ Графија *і* испред *у* долази у примеру *имѣријуму* ПС 5 (9).

(6), О 36 (11), *свој* ПС 4 (25), П 51 (6), П 51 (17), *мой* О 29 (1), О 30 (12), О 35 (5—6), О 35 (15), П 52 (12×2), *овай* П 56 (26), *показывай* О 33 (11), *стиарай* се О 33 (12), *слушай* О 35 (17), *чувай* се О 35 (24), — у *войны* О 38 (13), на *войны* О 40 (6—7), на *российскомъ* ПС 5 (9), *крайб-йшее* презрѣние О 38 (27—28), — у *найдублю* пропасть О 38 (21—22), *наименьшій* О 36 (17) и сл.

7. Писање *груйа* вокал+*ј*+вокал. Групе *ија*, *ије*, *ију*, *ијо*, *ији* Орфелин пише на следећи начин:

а) *и(ј)а* : *нейриятельску* земљу О 42 (17), у *нейриятельскихъ* земляхъ О 42 (23—24), *нейриятельямъ* О 42 (24—25), *память . . . ири-яшна* П 48 (15—16), *ириятелю* П 57 (16), *сиэнию* П 69 (3), *машерія* ПС 5 (17), *знанія* (ген. једн.), О 34 (1), *оисушоенія* (ген. једн.) О 43 (2), *осифроумя* (ген. једн.) П 59 (25) и сл. — *быти християниномъ* О 31 (14), *християни* П 63 (27), *християнина* (акуз. једн.) П 65 (27), *християнами* П 66 (14), *диамантиъ* П 69 (9):

б) *ије* : *процвѣтшеніе* ПС 4 (5), *ирилѣжаніе* ПС 6(7), *академіе* (ном. мн.) ПС 3 (11), *лишеніемъ* ПС 4 (11), *ніе* О 31 (16), О 33 (23), О 39 (8), О 41 (5), П 49 (21), П 50 (11), П 55 (1—2), П 59 (25), *иочіеніе* О 32 (2), *жииіемъ* О 38 (24), *многіе . . . люди* О 40 (27), *ученіемъ* П 50 (23), *комііе* (ген. једн.) П 65 (19) и сл.:

в) *и(ј)у* : *ио различію* ПС 6 (24), *ученію* ПС 3 (19), у *безчиію* О 36 (26—27), *коміанію* О 39 (10—11), *своенравію* О 42 (14), *намеренію* П 52 (5), *изъ очію* П 54 (12) и сл. — *имериуму* ПС 5 (9);

г) *ијо* : *каштигомъ* *божіомъ* О 39 (1), *фиюли* (ак. мн.) П 67 (12);

д) *ији* : у *Германіи* ПС 5 (4), у *Франціи* ПС 5 (5), *о васиіиіаніи* ПС 10 (9), *ири арми* О 40 (5), *арми* (ном. мн.) О 43 (2) и сл.

Од осталих група са интервокалним *ј* поменућемо:

а) *оји* : *кои* ПС 3 (18) 3 (21), ПС 4 (8), П 5 (14), П 5 (20), О 29 (8), О 30 (3), О 32 (11), О 34 (27), О 35 (1), О 35 (27), О 36 (9), П 60 (19), П 61 (1), П 61 (3), П 61 (13), П 62 (16), *коима* О 32 (6), *коихъ* ПС 3 (16), О 31 (16), О 34 (14), О 36 (20—21), П 65 (23), *къ ивоимъ* О 32 (4), О 32 (16), *своими дѣлами* О 34 (17), *своихъ* О 35 (2), О 36 (11), П 64 (10), *досіюиіиъ* П 48 (10—11), *сосіюиіиъ* ПС 6 (20), у *воинскихъ* распоредкахъ О 31 (18—19) и сл.

б) *оје* : *свое* ПС 6 (7), *своемъ* ПС 5 (12—13), *кое* ПС 4 (6), ПС 5 (1), О 35 (10), О 35 (22), О 38 (20), П 53 (17), *ивоегъ* О 29 (2), *моему* О 29 (8), *своега* П 51 (7), *лажное мнѣніе* О 33 (20), *гхероєвъ* П 67 (4) и сл.;

в) *оја* : *коя* О 37 (15), О 41 (6), О 44 (25), П 62 (7), П 62 (21) П 64 (9), *гхероя* (ак. једн.) О 35 (1), *боиіи се* О 33 (26), *сосіюиіиье* О 38 (28—29), *ирисволява* П 68 (5) и сл.;

г) *ојо* : *своіомъ* О 36 (1), П 51 (6—7), П 62 (7), *своіоі* П 51 (23), *коіомъ* П 48 (4), *ивоіомъ* О 39 (18), О 41 (18), П 60 (1—2); примере са *јо-* : *иощъ* в. на крају т. 8.

д) *оју* : *мою* П 60 (20), П 62 (22), П 62 (23), *ивою* О 30 (10), О 32 (12), О 32 (16), О 37 (2), *свою* ПС 5 (21), ПС 7 (25), ПС 11 (14), О 32 (25), О 39 (13), О 40 (12), П 48 (13), П 53 (8—9), П 54 (1), П

55 (8), П 60 (26), П 62 (6), П 64 (6), коју ПС 6 (2), О 34 (16), П 53 (14), П 59 (4);

ђ) *аја* : у многихъ случаяхъ О 31 (19—20), изъ оищчания П 54 (20), большая часть О 38 (2), ойасная болъзанъ П 56 (27—28), *йраийи* ПС 15 (6), *сийийи* О 36 (21) и сл.;

е) *аје* : случае (ак. мн.) О 34 (10), *обычае* (ак. мн.) О 42 (9), *издаемыхъ* ПС 3 (13), *знаемому* уставу ПС 5 (14), *йресийаеиъ* П 50 (13), *йредаеиъ* П 55 (13—14) и сл.;

ж) *ају* : у случаю О 33 (29), *обычаю* О 42 (12), у раю П 62 (10), *смайраюиъ* ПС 6 (1), *йосийавляюиъ* ПС 6 (23), *чишяюиъ* О 34 (6) и сл.;

Примере са *аји*, *ајо* нисмо нашли.

з) *еја* : *благодбъния* О 42 (25), *надбъиши се* ПС 9 (11), О 44 (16), *смбъяла се* П 62 (8);

и) *еји* : у армен О 33 (9);

ј) *еје* : крайнее . . . *йрилбъсаніе* ПС 6 (7), *лишинее* О 33 (18—19), *чуждее* царство О 42 (8) и сл. — *йамейнбѣ* О 33 (19), *вредийейльнбѣ* О 38 (7), *сморбѣ* О 41 (2), *йрилийнбѣ* О 41 (10), *не имбѣмъ* ПС 16 (48) и сл.;

к) *ује* : *йребуеиъ* ПС 4 (14—15), *объявляемъ* О 30 (12), *йохвалюеиъ* О 36 (11), *чуеиъ* П 59 (18), *чуеиъ* П 61 (2) и сл.;

л) *ују* : пользу *обицую* ПС 6 (13), *вбчную* похвалу ПС 12 (12), *иую* исту честь О 34 (16), *доказуюиъ* ПС 3 (20), *йребууюиъ* ПС 6 (18), О 36 (24), *йочийуюиъ* П 64 (1).

8. У досадашњим примерима показали смо како Орфелин обележава групе *вокал + j + вокал*. Овде ћемо истаћи како Орфелин означава *j + вокал* на почетку речи или самостално:

а) *ја* — *я* : *я* (зам.) О 29 (2), О 35 (5), О 39 (11), О 40 (24), О 41 (23), О 44 (17), О 44 (21), П 48 (14), П 48 (16), П 48 (17), П 48 (18), П 49 (10), П 49 (11), П 50 (6), П 50 (20), П 55 (13), П 55 (14), П 58 (14 x 2), П 59 (6), П 59 (8), П 59 (10), П 59 (11), П 60 (20), П 60 (23), П 62 (12), П 62 (13 x 2), П 62 (14), П 62 (20), П 62 (24), П 62 (29), П 65 (12), *явную* противность О 33 (24), *ясно* П 50 (20), *яко бы* О 33 (17—18), П 56 (27), П 62 (9), *явио* П 56 (1), *явили* ПС 11 (6), ПС 12 (25) и сл.;

б) *ју* — *ю* : *ю* (зам.) П 51 (27), *юначийтво* О 32 (8), *юнаковъ* О 34 (20), *юначийтво* О 36 (28), *юноша* П 50 (22);

в) *је* — *е* : *едва* ПС 7 (13), *ербо* О 31 (25), О 39 (8), О 39 (22), *еднымъ* словомъ ПС 5 (10), у *едно* време П 65 (17), *езыкъ* ПС 5 (1), *езыку* ПС 4 (20), ПС 5 (12—13), *езыка* ПС 5 (15), *ио естиъ* ПС 4 (7), О 35 (27), О 36 (2), *есу* О 32 (5), О 36 (25), О 38 (14) и сл.;

г) *јо* — *ю* : *юиъ* ПС 3 (6), ПС 3 (11), О 34 (9), О 36 (19), О 38 (17), О 38 (29), О 39 (28), П 48 (16), П 49 (8), П 51 (8), П 55 (6), П 55 (23), П 57 (27), П 59 (12), П 62 (13), П 62 (17).

9. *Сугласник ѣ* Орфелин обележава у највећој мери комбинацијом графија *ѣъ*. Износићи Орфелинове примере ове врсте, даћемо и преглед начина обележавања групе *ѣ + самогласник*. Нпр.:

а) *ѣа* — *ѣя* : *несреѣя* О 40 (4), *найвеѣя* среѣя П 48 (4), *йролеѣя* П 55 (1), П 67 (17), *среѣянь* П 61 (25—26) и сл.;

б) *ће* — *ће* : *хоће* ПС 7 (14), *хоћемо* ПС 13 (10), *научићеш* се О 32 (26), *съ кћерью* П 58 (27—28):

в) *ћи* — *ћи* : *чиіаюћи* ПС 6 (10), *изићи* ПС 7 (10), *служећи* О 29 (16), *наћи* *ћеши* О 34 (12), *у срећи* П 49 (1), *кћи* П 51 (28), *оіъ немоћи* П 58 (17);

г) *ћу* — *ћю* : *хоћю* О 30 (1), *срећю* О 43 (26), *ноћю* П 65 (17) и сл.;

— *ћу* : *хоћу* П 60 (25);

На крају речи и слога Орфелин пише *ћ* на следећи начин: *већ* ПС 11 (13), *іомоћ* О 40 (6), *ноћ* П 48 (13);

— *несрећная* П 54 (4), *срећно* П 59 (1).

Међутим, одступања од оваквог обележавања сугласника *ћ* представљају примери: а) *хоћемо* ПС 15 (8), б) *несрећюмъ* П 49 (5), в) *немогућства* О 46 (20)

Случајеви који представљају категорију новог јотовања графички нису сасвим јасни јер није сигурно да ли се ради о јотованим примерима: *вѣрносіѣю* ПС 12 (2—3), *смѣлосіѣю* ПС 16 (19), *сѣрасіѣю* О 38 (14), *съ . . . ревносіѣю* О 37 (3) и сл.⁹

10. Сугласник *ђ* Орфелин обележава комбинацијом *ћз*:

ђа — *ђза* : *рађаюіѣ* П 63 (19 x 2), *развађао* П 68 (4);

ђе — *ђе* : *іѡврђе* ПС 7 (5), не *іѡроизићеш* О 30 (14), *зайѡвеђено* О 33 (8), *освобођени* П 66 (12).¹⁰

11. *Груіу шіі* Орфелин обележава са *ш* : *іошъ* ПС 3 (6), ПС 3 (11), П 51 (8), П 55 (23), П 62 (13), *іошенья* П 65 (21) и сл.

Међутим, гласовна вредност графичке *ш* није нам увек јасна, јер се ради о могућности читања овог слова и на руски начин. Посебан проблем транскрипције представљају нам оне речи у којима се огледају особине и нашег и рускословенског језика. Нпр.: *обща* польза ПС (10—11), *шци* О 31 (22) и сл.

Орфелин је само у два примера употребио *шіі* за обележавање ове групе и то у страниој речи: *изъ шііаміе* ПС 7 (10), *на шііаміу* ПС 8 (4).¹¹

12. Приказујући Орфелинове начине обележавања сугласника *љ* и *њ*, изнећемо истовремено и бележење група: *љ* + самогласник и *њ* + самогласник. Нпр.:

а) *ља* — *ња*: *іѡривавляіи* ПС 10 (21), *іѡромышляіи* ПС 11 (16), *іосіавляіи* ПС 13 (14), *неваляліма* людма О 36 (25—26), *уіѡіѡребляіи* П 68 (24—25), *удаляіѡ се* О 35 (9), *нейіріяіѡеля* О 34 (25), *уіѡіѡребляіѡ* О 34 (3), *создаіѡеля* О 44 (8), *обішяіѡелямъ* П 68 (30), *ізѡбрейяіѡеля* П 69 (5—6) и сл.

⁹ А. Младеновић узима да примере ове врсте не треба третирати у „Магазину“ као јотоване (уп. А. Младеновић, *О неким рускословенским и српскохрватским језичким особинама у Орфелиновом „Магазину“*, 107).

¹⁰ Овакав начин Орфелиновог означавања сугласника *ћ* и *ђ* (*ћъ*, *ђеъ*) помиње и А. Младеновић у свом раду: *Сава Мркаљ . . .*, 162—166.

¹¹ Уп. тал. штампа, односно српскохрватско *шііаміа* (*Рјечник хрватског или српског језика*. — Загреб (ЈАЗУ), 1956, књ. XVI, 361).

ПРАВОПИСНЕ ОДЛИКЕ

13. Веза префикса и основне речи

- бх* : а) *обхожденіе* О 31 (23—24), О 38 (19—20);
- бц* : а) *обща польза* ПС 11 (10—11), *къ пользы общой* ПС 9 (22), *обще пользе* ПС 4 (16—17), *общества* ПС 8 (8), *обществу* ПС 4 (6), *сообщаѣи* ПС 13 (21), *сообщавали* ПС 12 (1) и сл.
- дк* : а) *йодкуѣивши* П 56 (19);
- дй* : а) *йредѣрѣиїя* ПС 12 (26), *йредѣрѣиїю* ПС 13 (25), *йредѣочитѣва* П 49 (24);
- дс* : а) *йодсмѣваѣи* се П 66 (21), *йодсмѣва се* П 66 (22), *йодсмѣваоѣи се* П 67 (5), П 67 (6), П 67 (7), *йредстѣвляѣмъ* О 34 (28), *йредстѣвляѣи* О 43 (28), *йредстѣвля* П 64 (21) и сл.
- дч* : а) *къ йодчиненнымъ* О 32 (4), *йодчиненный* О 33 (22—23);
- зй* : а) *безѣосредстѣвенно* ПС 8 (3), *безѣуѣисѣва* О 39 (2—3), *у безѣйлодную землю* П 69 (18);
- б) *расѣоредкаѣхъ* О 31 (18—19), *расѣоредке* О 33 (12), *расѣочаѣио* П 53 (20), *расѣолагаоѣиѣ* О 32 (12), *исѣовѣдамо* ПС 15 (22), *исѣолняваѣи* О 33 (23), *исѣолнявай* О 37 (1—2), *исѣолниѣи* О 30 (9), *исѣравіо* П 50 (22) и сл.
- зс* : а) *скотамъ безсмысленнымъ* ПС 4 (13), *съ безсрамныма женама* О 38 (20), *у безсѣидстѣву* О 36 (26), *разсуждаваоѣиѣи* о 43 (12), *разсуждавай* О 44 (5—6), *разсудѣиѣ* ПС 16 (10), *безсчастѣиный Селимъ* П 59 (21—22) и сл.
- зй̄* : б) *исѣолкуѣеѣиѣ* П 50 (21), *расѣоченіѣмъ* П 50 (15);
- зк* : б) *искоренѣиѣи* П 67 (12), *раскаѣяо се* П 53 (27), *раскаѣзала* П 62 (25), *раскаѣзуѣеѣиѣ* П 68 (25), *раскаѣзаво* П 68 (29), *раскаѣнѣе* О 39 (16), *искуснымъ генераль* О 32 (22), *искусѣиво* П 67 (8), ПС 11 (25) и сл.
- зц* : б) *исѣвѣліо се* П 57 (6), *исѣвѣліо* П 62 (23);
- зх* : б) *снисходѣиѣельномъ* поступкомъ О 37 (23—24);
- зч* : а) *безчисленное* ПС 3 (12), *безчисленно* О 38 (18), *безчиніе* О 35 (6), *безчасѣиѣе* О 33 (15), *безчестѣиѣиѣ* О 36 (12), *у безчинію* О 36 (26—27) и сл.
- б) *исчезаво* П 61 (4), *исчезнѣиѣ* П 61 (6), *расчуйавши* П 52 (8);
- зи* : а) *исшѣдшеѣ* чловѣка П 58 (20—21);
- йг* : а) *тежкому ойговору* О 42 (22), *ойговоріо* П 58 (24), П 60 (23);
- йд* : а) *ойдаоѣиѣ* ПС 8 (4), *ойдаѣиѣ* О 39 (14—15);
- йч* : а) *изъ ойчаянѣя* П 54 (20), *у . . . ойчаянѣю* П 55 (21), П 57 (2);

14. Веза основе и суфикса

- бк* : а) *своихъ робкинѣ* П 54 (22);
- бс* : а) *арабскоѣ* повелителя П 58 (25—26), *народъ сербскѣи* ПС 8 (14), *йри сербскоѣ* митрополиі ПС 8 (21—22), *сербскоѣ*

йройчя . . . аммуниція О 33 (10—11), *йройчю* . . . траву
П 67 (14—15) и сл.

чсѣв : а) *юначсѣво* О 32 (8), О 36 (28);
шсѣв : а) *будалашсѣво* О 39 (23), П 67 (9);

15. Веза засебних речи (предлози к, с+облик)

кб : а) *къ благородному* подражаванью П 67 (3—4);
кд : а) *къ дружбы* П 48 (10), *къ добродѣтельному* П 57 (25);
кз : а) *къ закону* О 43 (27), *къ знанью* ПС 4 (9);
съ : а) *съ нѣомъ* П 53 (19);
сч : а) *съ чесѣныма* людьми О 31 (22).

Остали предлози, у позицијама где постоје услови за гласовне промене сугласника, пишу се непромењено:

безъ шѣга ПС 4 (1), *безъ йроизвожденья* О 38 (15—16), *безъ йромоѣе* О 38 (16), *безъ снаге* П 59 (1—2), *изъ шѣамѣе* ПС 7 (10), ПС 14 (17), *изъ чега* О 33 (25), *изъ йамейи* П 54 (12); —*оѣъ дому* О 43 (18), *оѣъ жалосѣногъ* гледанья П 53 (7), *отъ жителей* П 58 (11); —*йредъ свакигъ* О 40 (21—22), *йредъ шѣобомъ* П 54 (16), *йодъ командомъ* О 42 (21), *кодъ свогеа господина* П 57 (13—14), *кодъ шѣаквогъ* челоѣка П 65 (12—13) и сл.